

Po pošti prejemati:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta " 13 " — " —
četrt " 6,50 " — " —
mesec " 2,20 " — " —

V upravnštvu prejemati:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta " 10 " — " —
četrt " 5 " — " —
mesec " 1,70 " — " —

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vseprijemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, 1, 17.

Izhaja vsak dan, izven
nedelje in praznikov, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 244.

V Ljubljani, v sredo 24. oktobra 1900.

Letnik XXVIII.

Volilno gibanje.

Volilno gibanje na Koroškem.

Obrtna zveza iz Pliberka sklicuje na dan 28. oktobra shod v Sinčavas, kjer bodo določevali kandidata za mestno skupino Velikovec-St. Vid-Volsberk. Izbrati hočejo obrtnika; bodejo li nacioanalci to pripustili, je drugo vprašanje!

Mej »bauernbundom« in nemško ljudsko stranko je prišlo povodom volitev do precejšnjega razpora. Na zaupnem shodu dne 18. t. mes. so ta razpor zopet »poravnali«. Pripomogel je k temu sam — baron Rokitsansky.

Kot kandidata za okraj Celovec Velikovec imenujejo nasprotniki predsednika kmetijske družbe gospoda A. Čareta, p. d. Paukarja, v St. Jakobu. Mož je kot predsednik c. kr. kmetijske družbe, ki je vendar ustanovljena tudi za Slovence, še vedno pristaš, in če se ne motimo, tudi odbornik »bauernbunda«. Za Čareta se posebno vne-majo zlasti Dobernikove »Freie Stimmen«. Da so izbrali za kandidata baš celovsko-velikovškemu okraju predsednika c. kr. kmetijske družbe, kaže, da hočejo nasprotniki s pomočjo te družbe loviti volilce za svojo stranko. Njih namera pa je tako prozorna, da za gotovo vemo: slovenski volilci se na take limanice ne vsedejo več!

V volilnem okraju Špital-Šmohor so postavili za kandidata dosedanjega poslanca A. Wernischa. A to ni šlo prav gladko! Radikalciem je premalo radikalen, drugim premalo delaven, in tako je šla bolj trda. Trebalo je dolgih posvetovanj, da so ga zopet postavili. Bode li zopet izvoljen, je seve še drugo vprašanje.

To je moralna podpora!

Iz Trsta se nam piše: Poročal sem Vam o srđitem boju med tržaško narodno stranko in socijalnim demokratom Kristanom. No, Kristan je dobil že zaveznika v »Slov. Narod«, s katerim je menda sklenil »Schutz-und Trutzbündnis« za slučaj, da njegovo delovanje škodi — kranjskim liberalcem.

»Narod« predbaciva »Edinosti«, da ji ne ugaja Kristanova kvalifikacija kot pisatelj in dramatični talent. O tem je pa »Narod« pozabil, da »Edinost« ne napada Kristana zato, ker je pisatelj, marveč zato, ker vkljub temu, da bi rad igral kot slovenski pisatelj nekako ulogo, tako minimalno slovenski čuti, da ruje proti slovenskim narodnjakom v Trstu in njih glasilu z vsemi sredstvi, ki mu jih dajata na razpolago živahna domišljija in glumaška izurjenost. Sicer pa bi se o kakovosti gospoda Kristana tudi še dalo govoriti, pro in contra.

Meni vsaj so znani ljudje, ki obsojajo pisatelje, kateri služijo pretežno tujemu življenju ter »obogatujejo« — nemško literaturo, slovenski pa pišejo le stvari, katerih bi Nemci ne čitali in ne plačevali. No, pustimo to! Vsekako je značilno in podučno, da se je »Narod« tudi v najnovejši tržaški aferi postavil na stran nasprotnikov tržaških Slovencev. Dolgo ni trajala tista »moralna podpora«, katere so se o obisku umetniške razstave cedila usta ljubljanskih liberalcev! Sicer pa so Tržičani prepričani, da Kristana tudi »Narod« ne reši, niti mu pomore do mandata, pa če bi dan za dnem koval v zvezde njegove pisateljske zasluge in agerske zmožnosti. Ostale njegove »zmožnosti« so svetu predobro znane!

Volilno gibanje na Štajerskem.

Iz Ptujja, dne 18. oktobra. Politično društvo »Pozor« sklicalo je na danes shod zaupnih mož, da se dogovorijo o kandidatu za IV. volilno kurijo, eventualno tudi o kandidatu za V. kurijo. Vkljub slabemu vremenu prišlo je veliko število zaupnih mož iz vseh sodnijskih okrajev, razun šmarskega in ljutomerskega.

Zborovanje otvoril je predsednik polit. društva g. Železnik. Ker ta ni imel časa pri zborovanju ostati, izvolil se je predsednikom g. dr. Fr. Jurtela, zapisnikarjem g. Zupančič. Predsednik je prečital pismo bivšega poslanca g. dr. L. Gregorca do predsednika političnega društva, v katerem je g. dr. Gregorec naznanil, da ne kandiduje več.

Splošna želja je bila, da se postavi kandidatom mož, ki je v neprestani dotiki z volivci, ki stanuje v okraju in pozna korenito težnje svojih volilcev. Kot tak se je smatral g. dr. Fran Jurtela, ki že sedaj zastopa kmet-ske volilce v deželnem zboru. Žal, da je iz tehtnih razlogov obče člani g. dr. Jurtela, veleposestnik v Hvaletincih, odločno izjavil, da kandidature ne sprejme. Ker je g. dr. Gregorec že pismeno izjavil, da podpira prijavljeno kandidaturu g. c. kr. dvornega svetnika dr. Miroslava Ploja na Dunaju, je prišla najprej ta kandidatura v razgovor. Uvaževalo se je, da je g. dvorni svetnik dr. Miroslav Ploj domačin, da ima v ptujskem in gornje-radgonskem okraju posestva in da je strogo narodnega prepričanja, in sklenilo z vslikom, da se imenovani gospod postavi kot kandidat kmet-ske skupine za državni zbor. Pri tem se mora pripomniti, da so se od g. predsednika pozivljali navzoči, mnogoštevilni kmet-ski posestniki, da naj imenujejo kakega sposobnega moža iz svoje sredine, ki bi njihove interese mogel in hotel zastopati uspešno v državnem zboru.

Posamezni kmet-ski govorniki so izjavili, da v njihovi sredini ni takega moža, in so tudi oni z veseljem pozdravili navedeno kandidaturu, tem bolje, ker je navzoči brat g. kandidata g. c. kr. notar Oton Ploj iz Gornje Radgona izrecno izjavil, da njegov brat kandiduje na podlagi znanega slovenskega programa.

Pomisleki glede odvisnosti gosp. dvornega svetnika od vsakekratne vlade odstranili so se s tem, da je on kot član uprav-nega sodišča neodvisen sodnik in da so tudi v drugih volilnih okrajih in pri drugih narodnih taki visoki dostojanstveniki ugledno in vpešno delovali za svoje volilce.

Konečno, ko se je soglasno sprejela kandidatura gospoda dr. Miroslava Ploja na Dunaju, so navzoči zaupni možje izjavili željo, da se gospod kandidat v vsakem sod-nijskem okraju predstavi volilcem, njim raz-loži svoj program ter sprejme njih želje.

Razprava o kandidaturi v peti kuriji je

dognala, da je večina zaupnikov izrekla svoje prepričanje, da ni vzroka odstraniti dosedanjega zaslužnega poslanca te kurije in da se naj gospod J. Žičkar zopet kandidira za peto kurijo za državni zbor.

Bivšemu poslancu g. dr. L. Gregorec izrekli so zbrani toplo zahvalo za njegovo večletno delovanje, in pooblastili odbor političnega društva, da mu to pismeno naznani.

Partes adnexae.

Iz Zagreba.

Ogerski ministerski predsednik Szell je izročil ogerskemu saboru obširno poročilo o delovanju vlade v letu 1899. V tem poročilu se med ostalim omenja, kako se je ministerstvo za Hrvatsko in Slavonijo trudilo, da tudi v prošlem letu oživotvori postulate, ki izhajajo od državne zajednice, pa da ob enem pospeši gmotni napredek teh »Partes adnexae« v okviru avtonomije. Potem se hvali v tem poročilu, da hrvatska mladež v vedno večem številu zahaja na ogerske visoke šole in da jim zato daje ogerska vlada znatne podpore. A vrhu tega se je hrvatsko ministerstvo tudi zavzelo, da se izdado hrvatski avtonomni zakoni v mažarskem jeziku. To poročilo že samo po sebi dokazuje, kam meri s svojim delovanjem ogerska vlada. Glavna svrha jej je ta, da razširi svoj delokrog čez Hrvatsko v duhu mažarskem. Da vabi hrvatske dijake na mažarska učilišča, ni nič novega, toda poznato je, da dobiva njih prav malo, in to so seveda le »štreberji«. Večina hrvatske mladeži je poštena ter se ne da namamiti z Judeževimi groši na izdajstvo svoje domovine. Tudi izdaja hrvatskih avtonomnih zakonov v mažarskem jeziku ima svojo svrhu; v to izdajo se bode marsikaj vtihotapilo, kar ne bode odgovarjalo hrvatske avtonomiji. Če je pa ministerski predsednik omenil, da se je ministerstvo trudilo za gmotni in duševni napredek Hrvatske, je popolnoma neresnična trditev stokrat dokazana po poročilih hrvatskih opozicijskih listov in zastopnikov v

LISTEK

Stari strežaj.

Spisal H. S. — Prevel Fr. V.

(Dalje).

Stari Miko-laj je imel to posebnost, da je malokdaj govoril o svojih dogodkih na vojskah, če je pa bil dobre volje in se mu je jezik razvezal, se je lagal na vse pretege. Toda to je delal z dobrim namenom, kajti v njegovi stari glavi so se zmešali dogodki ter napravili neko fantastično podobo. Kar je le kedaj bil slišal v svoji prvi mladosti o kakih vojnih dogodkih, vse je spravil v zvezo s tem, kar je sam doživel, postavil na čelo vsega polkovnika, mojega starega očeta, in je sveto verjel tem skrupucanim histori-jam. Dostikrat je pripovedoval svoje prigodbe na podu, ko je nadzoroval mlatiče, tako da so delavci prenehali delati in so oprti na cepce z odprtimi ustmi poslušali njegove ču-deže. Seveda je pošteno zavpil nad njimi, brž ko jih je opazil:

»Kaj ste namerili svoje gobce na-me kakor kanone, lenuhi leni!«

Delo se je zopet pričelo in dolgo časa je bilo slišati le odmev po slami udarja-jo-čih cepcev. Starec je molčal, pa pričel zopet čez nekaj časa:

»Moj sin mi piše, da je ravnokar avan-ziral pri kraljici Palmyri za generala. Dobro mu je tam; plača, piše, je dosti velika, samo strašen mraz je tamkaj.«

Pri tej priliki opomnim, da se otroci niso zvrgli po starcu. Imel je res sina, a strašanskega ničvredneža, ki je Bog ve kaj vse storil, ko je dorasel, naposled je šel po širnem svetu in zginil brez sledu. Njegova hči je bila baje svoje dni največja krasotica, toda seznanila se je z vsemi oficijali in na posled umrla.

Njeni hčeri je bilo ime Hanija, bila je mojih let, ljubeznjiva, pa slabotna deklica. Igrala sva se skupaj vojake, Hanija je bila moj tambur in koprive so bile najini so-vražniki. Bila je dobra in nežna kot angelj. Težka usoda jo je čakala na zemlji, toda ti spomini ne spadajo sem.

Vrnimo se k pripovedovanju starega Mikolaja. Sam sem slišal verjetno zgodbo o 18.000 splašenih ulanskih konjih, ki so v strašnem diru preskočili nasipe in drvili v Varšavo, tako da je bila tam poslednja sodba in je bilo tisoče ljudi pohojenih, dokler niso plašnih konj polovili. Drugi pot je pripove-do-val, že ne več na podu, ampak vsem na dvorišču, tako le:

»Če sem se dobro bil? Zakaj pa se ne bi dobro bil? Enkrat se spominjam, imeli smo vojsko z Avstrijci. Jaz stojim v vrsti,

kar priskoči neki vojskovodja, seve od na-sprotne strani, od Avstrijakov, in pravi: »Ha, kaj si ti, Suhovolski? Poznam te! Če le tebe dobimo v pest, pa jo konec vojske.«

»In o polkovniku ni nič omenil?« je vprašal oče.

»Kajpada! Saj sem rekel natanko: tebe in polkovnika.«

Pater Ludovik je zgubil potrpljenje in dejal:

»Pa lažeš, Mikolaj, kakor bi bil za to plačan.«

Čelo se je stemnilo starcu in zarohnel bi, a je molčal, ker se je bal in spoštoval duhovnega gospoda, samo dejal je čez nekaj časa, da bi kočljivo stvar zopet nekoliko v pravi tir spravil:

»To mi je rekel tudi vojaški kapelan Sieklucki. Ko sem dobil enkrat od Avstrija-kov zbodljivej pod dvajseto, to se pravi pod peto rebro, je bila prav trda z mano. Ha, sem si mislil, treba je umreti, izpovedal sem se torej vsemogočnemu Bogu svojih grehov pred kapelanom Siekluckim, kapelan je poslušal, poslušal in naposled vzkliknil: »Boj se vendar Boga, Mikolaj, saj to je vse zlagano.« Jaz sem mu odgovoril na to: »Mogoče, a jaz se ne spominjam nič več.«

»In so te ozdravili?«

»Če so me ozdravili, seveda so me ozdravili. Kaj pa je bilo tu ozdraviti. Jaz

sem se sam ozdravil. Djal sem dva naboja smodnika v kozarec žganja in prevrnil v grlo, predno sem šel spat, drugi dan sem pa vstal zdrav kakor riba v vodi.«

Nikdar se ne bi naveličal poslušati te slastne anekdote in bi tudi več pisal o tem, ako ne bi pater Ludovik, ne vem zakaj, Mikolaju prepovedal, meni, kakor se je iz-razil, »glavo zmešati«. Sicer pa vpliv Miko-lajev na nas ni mogel biti škodljiv, kajti starec je pak skrbno in strogo čuval nad našim napredkom. Bil je v pravem pomenu besede vesten mož. Iz njegovih vojaških let mu je bila ostala posebno lepa lastnost, ravno ta vestnost in natančnost pri izpol-njevanju naročila. Spominjam se neke zime, ko so volkovi pri nas napravljali neizmerno škodo in so bili celo tako predrzni, da so pridrli v številnih tropah v vas. Oče, sloveč lovec, si je zelo želel napraviti občno gonjo, samo na tem mu je bilo veliko, da bi naš sosed pan Ustrzycki, slaven zatiralec volkov, prevzel komando gonje. Zatorej je spisal pismo, pozval Mikolaja in mu dejal:

»Zakupnik žganja se pelje v mesto, pelji se ž njim, Mikolaj, na poti izstopiš v Ustrzycki in oddaš gospodu to pismo. Toda jaz moram na vsak način imeti odgovor, zatorej se mi nikakor ne vrni brez odgovora.«

(Dalje prih.)

hrvatskem saboru, a še celo mažaroni dobro vedo, kakšna je ta skrb ogerske vlade za gmotne odnose Hrvatske, saj se je regnikolarna deputacija v svojem poročilu izjavila, da ogerska vlada ne prenehoma prikračuje Hrvatsko ravno v tem pogledu. Ko je tedaj ta trditev neresnična, je izjava o »Partes adnexae« predržna, pa smo se iznenadili, ko smo jo čuli iz ust samega Szella, ki je na početku svoje vlade obljubil, da bode pravičen nasproti vsem državljanom. Toda Szell je pozabil na to obljubo ter sam iznovi razžalil Hrvate, saj je njegova izjava o »Partes adnexae« povreda zgodovinske resnice, povreda hrvatskih pravic in povreda nagodbe. Hrvati so si izvolili za svojega kralja Kolomana popolnoma svobodno in nezavisni, ravno tako tudi Ferdinanda I. Kot svobodna in neodvisna država je Hrvatska sklenila pragmatično sankcijo. To vse gotovo ne bi moglo biti, da je Hrvatska »partes adnexae«, nego se je zgodilo, ker je Hrvatska bila država »regnum« kakor Ogerska.

V ogerskem zakonu se omenjajo partes, a to velja za Erdelj. V tem zakonu se Hrvatska niti ne omenja do l. 1351. Hrvatska se tedaj ne omenja celih 250 let, odkar si je bila izvolila Kolomana za svojega kralja, najbolji dokaz, da je to bila personalna unija z Ogersko. Od l. 1351 pa do 1606 je poznata Hrvatska v tem zakonu vedno kot regnum vselej posebej in različno od partes, kar je bil le Erdelj. Prvikrat se imenuje Hrvatska »partes« l. 1606 v dunajskem dogovoru, kar pa je bilo gotovo pogrešno. Toda to pogreško so Mažari od tega časa zlorabili, kjer so le mogli; vendar pa se v zakonu redko kedaj rabi, nego večidel še vedno regnum. Zlo je bilo vsekako, da so Hrvati sploh pustili, da se je rabil ta izraz; precej s početka so se mu morali upreti. Ali takrat so imeli Hrvati druge skrbi, saj so komaj ubranili svojo domovino krutega Turka. Mažari so pa zlorabili ta neugodni položaj Hrvatske ter vse gosteje rabili izraz »partes adnexae«. Prav za prav so se tako zvali vsi oni kraji Ogerske, ki so bili do l. 1606 oteti Turkom, pa so se tako zvali tudi še kasneje, ko so Mažari ta izraz Hrvatske podvrgli. Šele od početka tega veka se je Hrvatska po navadi zvala »partes adnexae« vkljub svečanemu ugovoru bana Tomaža Erdeda: »Regnum regno non praescribit leges«. Leta 1848 pa je prenehal vsak pravni odnos med Ogersko in Hrvatsko.

V oktoberski diplomi l. 1860 pa v vseh kasnejših odpisih hrvatskemu saboru je Hrvatska Ogerske vedno enakopravna kraljevina, ter se nikjer ne omenja, da bi bila kakšen zedinjeni del Ogerske. L. 1868 so urejena po nagodbi državno-pravna vprašanja med Hrvatsko in Ogersko ter se pravi v § 1 izrecno: »Kraljevina Ogerska zedinjena z Erdeljem in kraljevina Dalmacija, Hrvatska in Slavonija činijo eno in isto državno zajednico, tako naproti ostalim pod vladjo Nj. Veličanstva stoječim zemljam, kakor tudi naproti drugim državam«.

V nagodbi je tedaj Hrvatska kraljevina kakor Ogerska; a o Erdelju se pravi, da je zedinjen z Ogersko, kar pomeni prav za prav »pars adnexa«. V § 2 nagodbe se govori o kraljevi prisegi prigodom kronanja, pa se zahteva, da se izvirnik te prisige mora poleg mažarskega sestavka sestaviti tudi v hrvatskem jeziku in Hrvatske kraljevini izdati in v njem celokupnost in deželna ustava Hrvatske zagotoviti. V istem paragrafu se zahteva, da se prisega iz leta 1867 mora poslej izvirno sestaviti v hrvatskem jeziku in hrvatskemu saboru čim prej izročiti.

Ta prisega pa se glasi tako - le: »Mi Franjo Josip, I. po božji milosti Ogerske in posestrimih njej dežel nasledni in apostolski kralj«. Nadalje pravi, da se bode Ogerske in posestrimih njej kraljevin pravo, ustava, zakonita neodvisnost in deželna celokupnost nedotakljivo obvarovala. Hrvatska je tedaj posestrima Ogerske, njej čisto ravnopravna, a kakor ona, ima svoje pravice, ustavo, neodvisnost in celokupnost. Kako bi vse to mogla imeti, da je pars adnexa?

»Obzor« pravi na vse to: »Da poročilo predloženo ogerskemu saboru zanikuje zgodovinsko resnico in hrvatsko državno pravo, temu se ne čudimo; ali kako je to, da predložena nagodba brez ozira na same hrvatske interese, ki sede v zajedniškem saboru, kot

zastopniki sabora hrvatske kraljevine za razpravljanje zadev zajedniških kraljevini Ogerske in kraljevini Hrvatske? Bodo li ti naši delegati ugovarjali? Bode li ugovarjal naš ban, ki ni ban kakšnih »partium adnexarum«, ali kakšne partis adnexae, nego je ban kraljevine Hrvatske, odgovoren saboru iste kraljevine?

Mi nočemo dalje iz lahko razumljivih razlogov. Naši čitatelji morejo lahko sami izvesti zaključke iz onega, kar smo rekli; a mi hočemo čakati, da vidimo. Vrh tega, da smo opozirili, kako se je izraz »partes adnexae« vtihotal na Hrvatsko edino radi hrvatske nemarnosti, ponavljamo z naše strani prosved proti izrazu i proti njemu se nadodločneje izjavljamo. Če hrvatski časopis proti tej mažarske predržnosti ne sme povedati svojega pravega mnenja, potem že vemo, da se ne bode uprl niti ban niti hrvatsko zastopstvo, kar seveda ni nič čudnega, če pomislimo, da je sedanji ban do zdaj molčal na vsako povredo Hrvatske in da so to morali storiti tudi njegovi privrženci. Zares žalostni odnosi!

Politični pregled.

V Ljubljani, 24. oktobra.

Baron Dipault in dunajski krščanski socijalec. Gonja proti dosedanjemu zastopniku V. skupine baronu Dipauliju je vedno huja. Schöpferjevi somišljeniki v zvezi z ostalimi nasprotniki barona Dipaulija delajo na vse kriplje proti njemu in za izvolitev nasprotnega kandidata. Najbolj pa krošnjarijo Dipaulijevi nasprotniki z dunajskimi kršč. soc. in to še pozneje, ko je baron Dipault objavil znano pismo princa Liechtensteina. Sedaj je poslal dr. Lueger še sledečo izjavo: Kršč. soc. stranka izjavlja, da se ne umešava v prepir Dipauli-Schöpferjev. Vsled tega ni nikomur dovoljeno v ime kršč. soc. stranke vmešavati se v sedanji volilni boj na Tirolskem. Ali bo sedaj dovolj jasno?

Dr. Baernreither pred svojimi volivci. V Plznu so se sošli v ponedeljek liberalni veleposestniki k volivnemu shodu, na katerem je govoril bivši trgov. minister Baernreither. Mož je v pričetku svojega govora precej jasno narisal splošni politični položaj v Avstriji. Povedal je pa, da sedanje razmere ne morejo dalje trajati in da prej ne bo bolje, dokler ne pride zopet na krmilo nemško-liberalna stranka. S tem je povedano dovolj. Rešitev Avstrije je po njegovem mnenju le v tem, da pride k vladnim jaslom zopet ona »država ohranjujoča« stranka, ki je povzročila v Avstriji vse dosedanje razmere. No, bivši minister je lahko brez strahu, njegova najiskrenejša želja se ne izpolni, za to bodo že poskrbeli avstrijski slovanski volivci.

Dr. Grabmayr noče biti »klerikalce«. Mej tirolskimi konservativnimi in liberalnimi veleposestniki se kuje kompromis, o katerem pa danes še nihče ne more reči, da bi kedaj res obveljal. V ta kompromis se je seveda mešal tudi dr. Grabmayr, kot član izvršilnega odbora, ter je pri tem prišel kajpada v dotiko s »klerikalcem« Dipaulijem. S tem je pa nemški liberalce učil neodpustljiv greh v očeh vodstva židovsko-liberalne stranke. Njih glasilo »Neue Freie Presse« ga je vsled tega opetovano ostro prijelo ter se tako dolgo zaletavalo vanj, da ga je prisililo do dolgovazne izjave, ki jo objavlja v včerajšnji izdaji imenovanega lista. Tu dr. Grabmayr odločno izjavlja, da noče biti »klerikalce«, da je mej »klerikalci« in liberalci nepremostljiv prepad. Ali bode sedaj vrhovno vodstvo židovskih liberalcev zadovoljno ali ne, ne vemo, gotovo pa je, da ga dosedaj še noben »klerikalce« ni mogel smatrati za svojega somišljenika.

Bosniške železnice. Prihodnje dni se vrše na Dunaju novi dogovori mej avstrijsko in ogersko vlado glede gradnje železnice v Bosni in Hercegovini. Iz tega sledi, da vprašanje še ni rešeno, akoravno se je svojedobno naglašalo, da se je doseglo popolno sporazumljenje mej vladama v vseh zadevnih vprašanjih. To je bilo morda tedaj, sedaj se je pa stvar zopet obrnila na slabše. Kočljivo vprašanje je namreč v veliki meri razburilo mažarske kroge, pred vsem pa one v Reki, ki bi bili prizadeti vsled otvoritve novih železnic v Bosni. Reško zast. je

poslalo te dni posebno deputacijo v Budimpešto, kjer jo je vsprejel sam min. predsednik. Ta mož je povedal Rečanom, da je načelno vsa zadeva že rešena, da pa se bo vlada pred vsem ozirala na interese Reke in »mažarskega« Primorja. Te mažarske interese zastopa Szell po poročilu, Presb. Tgbl. s toliko odločnostjo, da poda takoj ostavko, ako bi konečno obveljalo avstrijsko stališče. Z drugimi besedami se to pač pravi, da ogerska vlada sploh ne mara novih železnic. Še bolj pa nam pojasnjuje to zmešnjavo odgovor trgovinskega ministra Hegedüsa reškemu odposlanstvu. Razprave, je rekel ta mož, mej interesovanimi faktorji sploh še niso dognane. Minister bo po moči varoval reške interese. Iz besedij voditelja deputacije posnema minister, da v Budimpešti prevladuje mnenje, da je vsa zadeva že rešena. Nasproti temu izjavljam, da se v tem oziru še ni sklenilo nič definitivnega. Sicer naj se pa zgodi karkoli, Rečani naj bodo prepričani, da se bodo varovali njih interesi. — Komu naj se torej veruje? Szell trdi, da je zadeva rešena v načelnih vprašanjih, Hegedüs pa ničesar ne ve o kaki konečni odločitvi. Lepe razmere!

Španija je dobila včeraj nove ministre, ki so po poročilu listov ravno tako »konservativni«, kakor so bili dosedanji Silvelovi tovariši. Predsedstvo v novem kabinetu je prevzel, kakor smo že sporočili, general Azcarraga, pravosodje Vadillo, zunanje zadeve Campos, finance Allende Salazar, notranje ministerstvo Ugaste, nauk Garcia Alix, poljedelstvo Sanchez Toca, vojno general Linares, portfelj ministra za mornarico pa Azcarraga še ni mogel ali hotel oddati. Najlepše označuje novo špansko ministerstvo dejstvo, da je postal vojni minister general Linares, ki je povzročil vso dosedanjo krizo, ker je ravno on imenoval znanega »kameleona« Weylerja glavnim kapitanom v Madridu. Vladni zistem se s spremembo v vladi ne bo spremenil, le mesto civilistov so prišli na krmilo generali, kar je v Španiji res špansko. Kako sodi prebivalstvo o taki rešitvi ministerske krize, dosedaj še ni znano, vendar je pa že to slabo znamenje, da so podali ostavko razni prefekti in župani, ki so skrajno nezadovoljni s to premembo.

Dopisi.

Iz Škofje Loke. — Predzadnjo nedeljo 14. t. m. je otvorilo katoliško društvo rokodelskih pomočnikov letošnjo sezono domačega gledališča, katero ima — kakor sem čul — za občinstvo pripravljenih še mnogo predstav. Prvi letošnji nastop je mnogoštevilne poslušalce in gledalce zadovoljil. Pevski zbor je pokazal, da je zmožen izvajati tudi daljše in težje kompozicije, pa tudi z nežnimi milodonečimi pesmicami zazibati občinstvo v mehka čutila.

G. Finžgarjev govor je po svoji vsebini, osoljeni z raznimi dovtipi, ostal vsem navzočim v spominu. Jedro je bilo na kratko to-le:

Človeška narava hrepeni in potrebuje zabave. A vsaka zabava mora človeku koristiti, um mora imeti nekaj profita. Če tega ni, je namen zabave zgrešen. Dandanes se najraje zabavamo z branjem. Da pa umu to koristi, je treba najprej berilo poiskati, drugič pa brati, kar smo izbrali, brati znati. Tega ravno dandanes manjka, zato manjka tudi omike. Olike je še precej, a omika je kaj drugega kakor olike. Če se znaš lepo sukati in obnašati, si olikan, omikan pa še ne, zakaj omika ne sedi na lepi obleki ali klobučku, ampak v srcu.

Zunanja olike je sicer potrebna, a človek mora biti tudi omikan. In zato ima država prav, če zida šole. Prva jih je začela zidati cerkev, cerkev je začela prva ljudi učiti branja — vedela je, zakaj to dela — da širi omiko. A vedno ne moreš hoditi v šolo, torej moraš sam brati. Kaj pa se navadno bere dandanes? Časniki so navadno berilo, iz njih se zajema vsa dušna hrana in omika. A koliko pa je v časnikih vrednostnega berila? Časniki se spreminjajo dan za dnem, kar danes pišejo in zagovarjajo, že morda jutri pobijajo, povrh so pa še mnogi versko slabi.

Torej kaj moramo brati? Nekaj dobrega, in čeprav berem malo. Ni se namreč bati tistega, ki je prebral površno 100 knjig, ampak tistega, ki je jedno knjigo dobro

prebral. Kako pa svet bere? Kar požira knjige; in duh pri tem ne dela nič, nahačamo le samo čustvovanje. Posebno ženske tako bero. Pogleda knjigo, vidi, da se govori o »njem« in »njej«, pogleda zadnjo stran in če vidi, da nista »skupaj prisla«, vrže knjigo proč.

Zato je treba pri branji samemu sebi silo delati, da tudi duh deluje. N. pr. dobim knjigo, ki govori o zvezdah, rudninah, zgodovini, o življenji svetnikov — »da to samo na sebi« ne vleče, — zato si je treba silo delati, da duh pošteno deluje, in varkava za se hrano, če tega ni, ne bom dosegel nič. Zato bodi skrb starišev, varuhov itd. da dobe otroci dobre knjige v roke, knjige, ki res uče, potem bo lažje duh delaven. Dalje je treba z drugim govoriti o tej ali oni stvari, ki si jo prečitati. V tem oziru je dandanes precej narobe.

Kako lepo bi pa bilo, če bi trije ali štirje pomočniki, tri ali štiri prijateljice prebrale jedno dobro knjigo, bi se o nji razgovarjale, svoje misli izražale in se pri tem izobraževale. Potem bi tudi imeli kaj govoriti — sedaj se pa čenča o tem in onem, o tej ali oni, se začne opravljati, na zadnje tudi obrekovati, in namesto, da bi ljudje imeli kaj korist, pa še greh delajo.

Poleg tega je potrebno, da vsako stvar presojaš s svojim umom. Pri vsakem branji se vprašaj, zakaj se gre tukaj, kaj je glavna misel. Potem si pa vsaj par stavkov iz vsake knjige izpiši, in tako si nabaviš kapital, s katerim lahko nastopaš. Take presoje je zlasti dandanes treba, ko se v raznih knjigah in časopisih napačno upliva na verske stvari. Zato treba vedno imeti katekizem v svojem umu in vprašati se moraš, ali se to, kar je tu zapisano, vjema s katekizmom. Ne govori: meni ni tega treba, meni nič ne škoduje, sem že pameten, dosti podučen. Ni res, da ti ne škoduje. Berilo vsako upliva na srce, dobro ali slabo, kakoršna je ravno vsebina. In to uporabljajo razni možje, in opisujejo grdobije — kaj iz drugega namena, če ne da srce zastrupe. Opisuje se sicer lahko največja grdobija, toda opisati se mora tako, da človek nekako vso stvar od zgoraj doli gleda, in se mu opisani predmet pristudi, in sam pri sebi pravi — tega ne maram. Dandanes se pa opisuje tako, da človeka vleče ravno notri v največje blato. Zato je brezmiselno zatrjevati, da ti nič ne škoduje. Zakaj strup, ki se jemlje na sladkorju, je bolj nevaren, kakor pa iz steklenice, ki ima prilepljeno mrtvaško glavo in svarilo, ravno ker tu strup naravnost vidim, in se ga zato varujem. Tak strup na sladkorju je v knjigah in časopisih, ki se pišejo dandanes brez Boga, brez duha, brez jedra, le da človeka zabavajo in omamljajo. In po teh se človek otrova, začne sam hrepeneti po oni grdobiji, ki je opisana; če je ne doseže, je otožen, če jo doseže, se mu pristudi, postane zopet otožen, nezadovoljen sam s seboj, s stanom, stariši itd. in potem se beda in reva polagoma utihotapijo pri njem.

Z zanimanjem smo poslušali. — Po šaljivem kupletu so predstavljali burko: »Obleka naredi človeka«. Igralci, čeprav nekateri novi, so delali svojim ulogam čast. Opazil sem le nekaj malih pomanjkljivosti. Predstava je izvalila gledalcem mnogo smeha.

Le naprej! Pripravite zopet kmalu tak večer!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 24. oktobra.

Skupno posvetovanje. Zadnje dni so listi mnogo poročali o skupnem posvetovanju konservativnih čeških veleposestnikov, katol. ljudske stranke in slov. kršč. narodne zveze na Dunaju. Ker se je o tej seji več neresničnega poročilo, omenimo tudi mi, kakor to pojasnjuje »Hlas Naroda«, da se Jugoslovani te seje niso vdeležili, vitez Berks je bil le osebno povabljen, a pooblaštila od gg. Povše-ta in Barvinskega ni imel, ker je vodja Povše sporočal, da se mu sedanji trenutek za taka skupna posvetovanja zdi prezgoden.

Deželnim šolskim nadzornikom na Kranjskem bo baje namesto upokojenega gosp. Šuman a imenovan Peter Končnik, gimnazijski ravnatelj v Celju, ki je, dasi rodod Slovenec, v političnem oziru hud nasprotnik Slovencev. To je prvo ve-

liko iznenadenje, ki je zadelo nas Slovence v dobi brezparlamentarne vlade, ki se nima bati kontrole državnega zbora. Takim načinom se pač ne zadovoljujejo avstrijski narodi. Ako se to imenovanje v resnici izvrši, imeli bomo priliko o tem še obširneje govoriti.

Duhovniške vesti. Župnija Ig je podeljena č. g. Petru Bohinju, župniku v Horjulu; župnija Blagovica č. g. Antonu Maliju, župniku v Javoru pod Ljubljano. Nameščen je kot kapelan na Trati č. g. dr. Matija Prelesnik.

Jugoslovanski klub na Dunaju. »Slovanska Beseda«, za »Slovanskim pevskim društvom« najstarejše in najodličnejše društvo na Dunaju, je navzlic prizadevanjem svojega predsednika grofa I. Harracha s časom postala vedno bolj samo socijalno središče za Čehe, ki se tam zbirajo od ministrov začeni. Pred tremi leti so se ji zopet pridružili v večem številu Slovenci, Hrvati in Srbi, ki so osnovali v nji poseben »Jugoslovanski klub«, kateri se je navzlic raznim oviram že popolnoma utrdil. Poleg zabavnih večerov, na katerih se bodo letos dajale tudi gledališke predstave, pa hoče uprava oživiti tudi *journal*-e, katere je zaradi tega preložila na četrte. V »Slovanski Besedi« (I. Braeunerstrasse 7.) torej lahko tudi rojaki iz domovine vsak četrtek najdejo zastopnike jugoslovanske, največ slovenske inteligencije. Posebno pa se želi, da se dunajski Slovenci marljivo udeležujejo teh večerov in pristopajo kot udje »Slovanski Besedi«, ki jim s svojimi občinami in jugoslovanskimi zabavami ponuja marsikatero prijetnost in ima tudi lepo število jugoslovanskih listov v svoji čitalnici.

Z Boh. Bele 22. okt. (Požar). Tekom nekaj tednov že drugi strašni požar v naši občini. Meseca avgusta v Ribnem — sedaj na Boh. Beli, kjer je tudi pred 4 leti ogenj vpepelil sedem hiš z gospodarskimi poslopji vred. Sedajno nesrečo je povzročila, kakor se splošno sodi, zlobna roka nekega ptujca. Goreti je pričelo v nedeljo zvečer ob 1/2 7. uri na hlevu pri Krivicu, ki stoji tik deželne ceste v Bohinju. Domači so bili ravno zbrani pri večerni molitvi. Poslopje, s slamo krito, bilo je v par minutah v plamenu, tako da se v splošni zmešnjavi niti živina ni rešila. Zgorelo je 14 goved, 8 prašičev in 4 koze. — Domače gasilno društvo pod spretnim vodstvom g. Valent. Mužana bilo je takoj na lici mesta, toda zraven stoječega gospodarskega poslopja »spančičevega« ni bilo mogoče oteti. Treba je bilo varovati zraven stoječe hiše, ki so se vsled slamnatih ogorkov vžigale na vseh straneh. To se je vrtil gasilec za prvi čas posrečilo. Prišla so nam sosedna gasilna društva z Bleda in Gorij hitro na pomoč. Čast in hvala jim. Menili smo, da je nevarnost, zlasti ker je hudo deževalo, odstranjena. Ko je bilo vse večinoma pogašeno, odšla so sosedna društva domu, domače pa je ostalo kot straža na pogorišču. Toda groza! Ob 1/2 3. uri zjutraj se nakrat posveti na nasprotnem koncu vasi pri »Bovcu« — zopet na hlevu. Goreti je zopet začelo pri tleh, ne na strehi. Ljudstvo zmešano še bolj kot zvečer, ker je vse govorilo, da nekdaj nalašč zažiga. Vsak je šel, v strahu, zdaj se vžge pri meni, na svoj dom. Pri požaru so ostali le nekateri gasilci, ki so delali rekel bi z nadčloveškimi silami. Jeden izmed njih — Blaž Ropret, oče 6 malih otročičev, se je pri tem ponesrečil. Strašno opečen na obrazu in rokah padel je raz »Šnetovo« streho na tla. Sedaj leži revež kot žrtev ljubezni do bližnjega med svojo družino, ki jo redi jedino s težkim delom svojih rok. — Priporočamo ga »Zvezi kranjskih gasilnih društev« v podporo. — In zopet se je omejil ogenj na goreči predmet, le sosedni »Šnetovi« hiši je na pol pogorela streha in zraven nje stoječa kašča. So se je ogenj ponovil, prišla so nam zopet gasilna društva z Bleda in Gorij pa tudi iz Radovljice in Begunj na pomoč. Vsem iskrena hvala za požrtvovalnost. Tragično osodo je imela Šnetova družina z umrlim starim očetom, ki je v goreči hiši ležal na mrtvaškem odru. Prenašali so mrljica iz jednega kraja na drugega, v strahu, da jim ne zgori. Danes v jutro smo blagega moža izročili večnemu počitku, ki je skozi dolgo vrsto let vestno opravljal službo cerkvenega ključarja. — Za konec svojega žalostnega poročila ne morem

drugace, nego da prosim v imenu peterih pogorelcev, ki imajo nad 21.000 K škodo, nujne pomoči. Zavarovani so bili sicer za male svote, a škoda je ogromna, ako se pomisli, da so imeli vse pridelke spravljene in da je pogorelo toliko živine. Nekateri so oteli le obleko na životu, drugo jim je zgorelo vse. Obračam se v prvi vrsti na č. gg. župnike, na slavne posojilnice in županstva našega okraja. Ribnjanom ste tako velikodušno pomagali, ne zabite tudi mojih nesrečnih Belanov! Matija Mrak, župnik.

Iz Idrije. Kat. delavska družba je napravila pretečeno nedeljo lepo veselico v proslavo 70letnice Nj. Veličanstva. Deževno vreme je sicer marsikatero oplašilo, da se ni udeležil lepe slavnosti, vendar je bila prostorna pivarna »pri črnem orlu« natlačeno polna; več gostov iz okolice, nekaj celo iz primorskega Cerknega smo z veseljem pozdravili. Finžgarjev prolog v vezani besedi slika življenje in trpljenje, skrb in ljubezen presv. vladarja za svoje narode, ob ozaljšani cesarjevi podobi stale so v raznih opravah žive podobe, kazoč kako razni stanovi povračujejo vladarju ljubezen, in ko je na koncu godba zaigrala cesarsko, pelo jo je vse občinstvo stoji. Bogat program izvrševal se je nad 3 ure, če tudi so bile pavze med posameznimi točkami zelo kratke. Petje v možkem in mešanem zboru vrstilo se je z godbo društvenega orkestra tako dovršeno, da bi tudi strogi kritik ne dobil kaj pomanjklivega. Veseloigra »Čevljari« je vzbudila mnogo smeha, nastopile so v njej že znane stare moči, a poleg njih so tudi novinci dobili poguma in samozvesti, da so se na odru kretali neprisliljeno, kakor v domači sobi. Da se je pri tej veselici pokazal tako lep napredek, pripomoglo je posebno to, da so razni voditelji storili več kot svojo dolžnost. Eden prevzame vodstvo igre, drugi gleda kako bi povzdignil društveni orkester, a tretji s požrtvovalno navdušenostjo skrbi za ubrano petje. Res da je slabo vreme tudi nekatere pevske moči zadržalo in zbor ni bil tako mnogoštevilen, kakor navadno nastopa, vendar moramo naravnost spoznati, da se tako čisto in precizno še ni z lepa pelo, kakor ta večer. Nedvedov veliki mešani zbor »Veseli pastir« je skladba, ki ne bode kaj ugodno sprejeta, ako pevski vodja že pri vajah ne pokaže zboru vseh nuanc in jih v tem smislu ne uvežba. Tu pa je bilo dokaj ognja, a zopet veselega poskočnega pastirskega značaja v poeziji. — Marsikateri glasbenik je presenečen ostavil pivarno, odkrito je kateri spoznal, da pri navadnih delavcih ni pričakoval toliko razuma, vneme in požrtvovalnosti. Zato pa vsa čast in hvala voditeljem in sodelovalcem na tako krasnem zabavno-poučnem večeru! Da v slogi je moč! — V zadnjem dopisu o zboljšanju temeljnih plač je pripomniti, da znaša bolniška podpora 60 odstotkov deseturnega dela, torej največ ne 72 vinarjev, ampak 90 vin. približno.

V Marnbergu je zloglasna »Südmark« ustanovila ljudsko knjigarno, da bi s knjigami širila in utrčila ponemčevanje in spodkopavala katoličanstvo. Da bi pa tudi mladina že z mladega se navzela takega duha, je nemški šulverajn ustanovil otroški vrtec, da bo nemška šola že v prvi razred dobila ponemčene in po nemško dresirane otroke. Za slovensko mladino še tu ni šole in ne druge pomoči. Podpirajte družbo sv. Cirila in Metoda, da se bo tu prej ko mogoče šola slovenska otvorila!

V volilni imenik v Celju so za državnozborske volitve že upisani vsi oni nemški avskultantje, ki so prišli v Celje — slovensčine se učiti, izpuščena pa je cela vrsta slovenskih obrtnikov in drugih volilcev. Poskrbelo se je, da se ta »zmota« primerno popravi.

Ljubljanske novice. Radi opeklini umrl je tukajšnji bolničar Andrej Vetrnik, ki se je pri Adolfu Kreuzbergerju v Kranju polil s špiritom. — Bivšega natakarja v Ljubljani, imenom Tencelj, imajo v zaporu v Dun. Novem Mestu. Mož je bil trgovec z dekleti ter je izvrševal tudi druga lopovstva.

Goriške novice. Italijanskemu listu »Il Friuli di Udine«, v katerega so goriški Lahončki razlivali svoja čutila, je odvzet poštni debut za vse dežele naše monarhije. — Za obmejni most čez Idrijo med Dole-

njem in Prapotnem je določila italijanska vlada prispevka 3000 lir. — Radi razčlenjenja cesarja je dobil v Gorici italijanski podanik Ferd. Parassutti 4 mesece ječe.

Volilno gibanje na Goriškem. Iz Črnič poročila »Gorica«: Shod volilcev vspel sijajno. Nad 200 volilcev. Dr. Gregorčič navdušeno aklamiran. Soc. dem. »Virgil« vržen na cesto. Tumovci pristopili k stranki »Sloge«. Navdušenost velikanska. Govorniki Fagavel, Knavs in Grča so dosegli popoln vspeh.

Novo delo »Slov. plan. društva«. Dne 17. t. m. je Savinjska podružnica »Slov. plan. društva« otvorila pot skozi Turški žleb. Slavnostne otvoritve so se udeležili tudi trije nemški profesorji: znani Frischaufer iz Gradca, dr. Reinitzer, prof. na graški tehnični šoli. Berolinski profesor je dejal v svojem govoru, da se čuti na naših planinah prav tako ali pa še bolj varnega, nego na tirolskih gorah. Zaklical je »Hoch!« »Slov. plan. društvu«.

Mej uslužbenci južne železnice v Gradcu se je pričelo jednako gibanje, kakor minuli teden v Trstu. Minuli ponedeljek so imeli ti uslužbenci shod, ki je v posebni resoluciji stavil na ravnateljstvo južne železnice sledeče zahteve: 1. odprava akordnega in subakordnega zistema, 2. splošno zvišanje plače in razdelitev delavcev v tri skupine, kakor v Trstu, 3. nedeljski počitek vsakih 14 dni, 4. odprava 24urne in uvedba 16urne delavne dobe. Te zahteve je vodstvo delavcev poslalo glavnemu ravnateljstvu in zahteva odgovora v 14 dneh.

Golgota. V zalogi Avgust Egyhazy v Budimpešti je dobili krasne akvarelne reprodukcije Munkacsy-jeve slike Goltota, ki s slikama »Kristus pred Pilatom« in »Ecco Homo« dela lepo celoto. Slika »Goltota« nam predstavlja smrt našega Odrčitelja. — Ker smo prejšnji sliki obširneje ocenjevali, nam o tej sliki ni treba drugega dostaviti, kakor da se sme s popolno pravico staviti v isto vrsto s poprej omenjenima ter da je lep kras za vsako krščansko hišo, ki je zmožna kupiti si tako podobo. Najnižja cena podobi v lepem okvirju je 35 glt. — Zastopnik omenjene tvrdke, gospod J. Wolf, biva sedaj v Ljubljani v hotelu pri »Slonu«.

Novi premogokopi na Štajarskem. Češka »Živnostenska banka« naznanila je pri celjskem rudarskem svetu nad 200 rudosledov. Te dni bili so tu češki strokovnjaki tehniki in kakor se čuje, bodo kmalu pričeli s kopanjem premoga.

Nove smodke Glavno ravnateljstvo tobačne režije objavlja, da pridejo iz prometa sledeče specialitete smodk: regalija Britanika, regalija Londres, regalija Media in Londres ter da mesto teh pridejo v promet sledeče domače vrste Havanskih smodk in sicer: Perfecto (50 komadov smodk 23 K 50 v. za razprodajalce, a za kadilce 26 K). Predilectus (50 kom. 17 K za prodajalce, 19 K za kadilce), Regalien chien (100 kom. 27 K za prodajalce, 30 K) in Conchas (100 kom. 23 K za prodajalce, 26 K za kadilce).

Velik pobje je bil v nedeljo popoldne pred popoldansko službo božjo v Dobrniku pri Trebnjem. Blizu trideset fantov iz Knežje vasi, Selc, Vavpčje vasi in Železnega se je po kratkem prepiru stoplo in obdelavalo z nožmi, jeden med njimi je obdelaval svoje nasprotnike celo z gnojnimi vilami. Konečno je prišel med nje župan A. Zupančič in jih pomiril. Ranjenih je bilo več fantov, najnevarneje pa Fr. Glavan in Fr. Trlep. Poslednjega so morali prevideti.

Maščevanje psa. Iz Gorice poročajo: Anton Juh, mesar in krčmar, je imel ovčarskega psa za stražo. Juh ni bil s psom že dalje časa zadovoljen ter ga je te dni strašno pretepel z namenom, da ga ubije. Naposled pa se je premislil in psa zaprl v hlev ter se odpeljal. Ko se je zvečer Juh vrnil domov, peljal je konja v hlev. Komaj je stopil Juh v hlev, planil je pes nanj, podrl ga na tla ter ga začel strašno mesariti. Ljudje so prihiteli na pomoč in odpodili besnega psa. Juha so morali prepeljati v bolnico z osmimi težkimi ranami.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 24. okt. »Fremdenblatt« prinaša danes poročilo o sestanku za-

upnikov nemške katoliške ljudske stranke ter pravi, da je poročilo »Hlas Naroda« in ostalih staročeških listov bilo popolnoma istinito. Vesti nekaterih drugih časopisov, da se v konferenci ni nič omenilo Čehov, so neresnične. Bilo bi pač čudno, da bi se stranka, ki je bila toliko časa v desnici, ne spominjala svojih bivših zaveznikov.

Dunaj, 24. okt. Tirolski dež. zbor bode z ostalimi dež. zbori sklican pred Božičem.

Poreč, 24. okt. Volitve v istrski deželni zbor se vrše še le v jeseni prihodnjega leta.

Praga, 24. okt. Iz Homotova poročajo 22. t. m.: V nedeljo zjutraj ob 4. uri je hotel orožnik aretovati dva renitentna rudarja. Kmalu pa se je nabralo do 20 oseb, ki so se ustavile orožniku. Poseči je moral po samokresu ter ustrelil nekega Tomaška. Množica se je nato razpršila.

Lvov, 24. okt. »Slovo Polskie« izjavlja, da so neresnična poročila o kompromisu mej Poljaki in liberalnimi veleposestniki glede izvolitve barona Ludvigstorffa zborničnim predsednikom.

Pisek, 24. okt. Dr. Baxi, ki v aferi Hilsnerjevi zastopa mater umorjene Hruze, se je odpovedalo stanovanje v hotelu, češ, da njegovo bivanje v hotelu odganja druge goste.

Belgrad, 24. okt. Vojni minister je odredil, da se v bodoče ptuji podaniki ne smejo več vsprejemati kot zadovoljci v srbsko armado.

Zofija, 24. oktobra. Uradni list objavlja dekret, s katerim se sklicuje sobranje na 28. oktobra.

Berolin, 24. okt. Dosedanji državni podtajnik baron Riechthofen je imenovan drž. tajnikom v zunanjem uradu.

Lipsko, 24. okt. Iz Nemčije so iztirali dva avstrijska češka duhovnika, ki sta potovala po thürinškem okraju.

Bruselj, 24. okt. Blizu Charleroi je skočil s tira osobni vlak; ranjenih je bilo 30 oseb.

Vojs'ca na Kitajskem.

Dunaj, 24. okt. Avstrija je pritrčila nemško-angleški pogodbi glede Kine.

Petrograd, 24. oktobra. »Novoje Vremja« poročajo iz Sretenskega 20. t. m.: 28. sept. se je vrnilo 22.000 rezervnikov iz Kine. 6000 mož je dospelo že sem, ostali slede.

Pariz, 24. okt. »Agence Havas« poročajo: Li Hung Čang je brzojavil kitajskemu zastopniku v Parizu, naj naznani zunanjemu ministru, da je francoski poslanik Pichon obolet, in naj torej vlada imenuje drugega pooblaščenca. Ker pa je Delcasse isti dan prejel brzojavko poslanika Pichona, v kateri ne pove ničesar o svoji bolezni, vlada ne zaupa Li Hung-Čangu in se je obrnila naravnost na svojega zastopnika. Odgovora dosedaj še ni.

Hongkong, 24. okt. Iz Kantona poročajo: Konzuli so prejeli vznemirjajoča poročila. Vstaško gibanje napreduje. Dne 15. t. m. je bil premagan admiral Ho, ki je izgubil 100 mož.

Zaročenca.

(I promessi sposi.)

Milanska povest iz sedemnajstega veka. — Laški spisal Alessandro Manzoni, prevel I. B.—C.

(Dalje.)

Ko se pripeljati k donni Prassede, sprejmo obé prijazno in ljubeznivo. Gospa izprašuje, svetuje z neko prirojeno visokostjo, ob enem pa takó ponižno, skrbno in pohlevno, da Agnese takoj, Lucia pa kmalu nato izgubi bojazljivo spoštovanje, katero je izprva občutila v prisotnosti visoke gospe. Ko donna Prassede izve, da bi kardinal rad za Lucijo preskrbel kako zavetišče, polasti se je želja, da bi ga prehitela v tem dobrem namenu, in se ponudi, da sprejme deklico pod svojo streho, kjer bi ne imela nič posebnega opraviti, ampak bi samo drugim ženskam pomagala pri delu, če bi bilo treba. Nazadnje gospá še pristavi, da sporoči to kardinalu.

To bi bilo že samo na sebi velika do-
brota, a donna Prassede je nameravala razven
tega še nekaj bolj važnega, namreč na pravo
pot pripeljati človeka, kateri ga je zgrešil.
Ko je namreč slišala prve besede o deklici,
mislila si je, da ima na duši madeže in pege,
ker se je udala takemu malopridnežu, upor-
niku in ničvrednemu človeku. Povej mi, s
kom govoriš, in povem ti, kdo si! Lucia jo
potrdi v tem prepričanju. Ugajala ji je sicer
dobra deklica, a zdela se ji je mnogo sla-
bega na nji. Znamenje sramežljivosti je bilo,
da je imela glavo vedno povešeno, da se je
njena brada vedno dotikala vratu, da je od-
govarjala tiho in po sili, če je sploh odgo-
vorila. To je kazalo tudi na svojeglavnost.
Precej se je lahko uganilo, da v ti glavi
tiče posebne muhe. Vedno je zarudevala in
skrivno vzdihovala. Tudi njene velike oči
ne ugajajo donni Prassede. Bila je trdno
prepričana, da je vsa njena nesreča kazen
božja, ker ima opraviti s takim maloprid-
nežem. Po njenem mnenju treba jo je torej
ločiti od njega. Zatorej sklone, doseči ta
dobri namen. Drugim in sama sebi je več-
krat priznala, da deluje samo po božji volji,
a motila se je vedno, ker je imela svojo
glavo za nebo. Ta svoj drugi namen je sku-
šala popolnoma prikriti. Njeno načelo je
namreč bilo, da se dobri nameni morajo na-
vadno pred ljudmi skrivati, ako jih hočemo
tudi izvršiti.

Mati in hči se pogledate. Ker ste se
moralo ločiti, zdi se jima ta ponudba zelo
ugodna, posebno ker je bil ta grad tako
blizu domače vasi. Če bi bilo treba, lahko
bi se takoj sošli. Ko druga na drugi opazite
privoljenje, obrneta se obe k donni Prassede
in se ji zahvaljуетi. Donna Prassede še po-
novi svojo obljubo, in reče, da takoj pošlje
kardinalu pismo.

Ko ženski odidete, sostavi don Ferrante
pismo; bil je namreč učen, kakor hočemo
še povedati, in je v važnih zadevah pisal za
svojo ženo. Pri tem pismu don Ferrante
zbere vse svoje moči, ko pa je dá v prepis
svoji zakonski polovici, zabičuje ji, da naj
je prepiše prav in brez napak. Pravopisa se
je namreč on naučil in le v tem oziru je
bil gospodar v hiši.

Donna Prassede skrbno prepiše pismo
in je pošlje krojaču. To se je godilo par
dnij preje, nego je kardinal poslal nosilnico
po obe ženski.

Ko se nosilnica vrne, izstopite ženski
pred župniščem. Kapelan je imel ukaz, naj
ju takoj pripelje. To tudi stori, a preje obé
kolikor še mogoče pouči, kako se naj ve-
deti proti kardinalu in kako naj ga nazivati.
To je vselej skrivaj storil, če je mogel. Za
tega ubozega človeka je bila prava muka,
ker je okrog kardinala vedno videl tak nered.
Tega je krivo, rekel je često svojim tova-
rišem, „ker je kardinal predober in prijazen.“
Pravil je, da je večkrat na svoja ušesa slišal,
kako so mu ljudje odgovarjali: „da, gospod!
ne, gospod!“

Kardinal je baš govoril z donom Abbon-
dio o župnijskih opravilih, tako, da tudi ta
ni mogel žensk poučiti, kakor bi ji rad. Ko
grete mimo njega, namigne jima z očmi, da
je zadovoljen z njima, da naj le tako molčite
kot dotedaj.

Po prvih poklonih in pozdravih potegne
Agnese iz nedrja pismo in je podá kardi-
nalu rekoč: „Pismo je od gospe Prassede,
ki pravi, da pozna Vašo prevzvišenost, mon-
signore; saj se visoke glave navadno po-
znajo mej sabo. Ko prečitata, videli bo-
dete.“

„Dobro“, pravi Federigo, ko prečita in
izsesa sok iz govorniških cvetic dona Fer-
rante. Poznal je to hišo tako dobro, da je
vedel, da je Lucia povabljená iz dobrega
namena in da bode tam varna pred zalezov-
vanjem in nasilstvom dona Rodrigo.

(Dalje sledi.)

Cena žitu na dunajski borzi
dné 23. oktobra 1900
Za 50 kilogramov

Pšenica za jesen	K	7 61	do K	7 63
» » pomlad	»	8 04	» »	8 05
Rž za jesen	»	7 47	» »	7 49
» » pomlad	»	7 68	» »	7 69
Turšica za jesen	»	6 60	» »	6 65
» » pomlad	»	5 32	» »	5 33
Oves za jesen	»	5 70	» »	5 71
» » pomlad	»	5 89	» »	5 90

Meteorologično poročilo.
Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 738,0 mm

Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Tempe- ratura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padavina v mm.
23. 9. več.	740,8	5,6	sl. jug	del. jasno	
24. 9. zjut.	738,3	3,4	sl. jizah	oblačno	4,0
24. 9. popol.	737,2	10,5	sl. svzh.	jasno	

Srednja večerajšnja temperatura 6,7 normale: 9,1°.

ANT. PRESKER
krojač v Ljubljani,
Sv. Petra cesta št. 6
se priporoča preč. duhovščini
v izdelovanje vsakovrsne
duhovniške obleke
iz trpežnega in solidnega
blaga po nizkih cenah.
Oprezari na veliko svojo zalogo
izgotovljene obleke
posebno na haveloke v naj-
večji izbiri po najnižjih cenah.
170 69

Fužino,
popolnoma na novo prezidano, s prijaznim
stanovanjem in **zadostno vodno močjo**
oddá takoj v najem
pod jako ugodnimi pogoji **Josip Smolnikar,**
župan in posestnik v Zgornjem Tuhinju nad
Kamnikom
964 3-1

Št. 34.064. **Ustanove za realce.** 960 3-1
Pri mestnem magistratu ljubljanskem izpraznjena so s pričetkom tekočega leta
tri mesta cesar Franc Jožefove ustanove za realce
po 100 K na leto.
Do teh ustanov imajo pravico v Ljubljano pristojni ali, ko bi takih prosilcev ne bilo, na Kranjskem
sploh rojeni, revni dijaki, ki obiskujejo c. kr. višjo realko v Ljubljani.
Prošnje za podelitev teh ustanov vlagati je s potrebnimi dokazili vred **do 20. novembra** letos pri
solskem ravnatelstvu.
Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,
dné 17. oktobra 1900.

DR. JANKO BREJC
zagovornik v kazenskih zadevah
v Ljubljani, na Dunajski cesti
Medjatova hiša.
889 6

Dobro ohranjen 962 3-1
zaprti voz „Fejton“,
vredn 180 gld., je na prodaj v Gradišču št. 7.

Sprejme se
učenka
za prodajalnico in veliko trafiko
pri **J. Modic u v Novi vasi pri Rakeku**
pod dobrimi pogoji. — Več se pojasni pri
dotičnem. 965 3-1

Mizarska zadruga
v St. Vidu pri Ljubljani
se toplo priporoča prečastiti duhovščini in
vsemu p. n. občinstvu v naročitev raznovrstne
hišne oprave
kakor tudi **druge oprave**, temne in likane,
poljubno po želji izvršene.
Raznovrstne oprave izvršujejo se v vseh po-
ljubnih slogih, lastnih in predloženih uzorcih,
najtrpežnejše in iz dobro izsušenega lesa po
nizkih cenah.
V prav obilno naročitev se priporoča
J. Arhar,
načelnik.
759 9

Leštilni odtiskalni papir,
odlikovan na svetovni razstavi v Čikógi. Preprosto
uporabljiv za posnemanje poljubnega lesovja pri po-
hištvu, vratih itd. Dobiva se pri tvrdki **BRATA**
EBERL v Ljubljani, Fratečiskanske ulice.
Vnanja naročila proti povzetju. 228 20 11-5

Kravate
za gospode,
od najfinejših do najcenejših.
Srajce
za gospode,
ovratnike, manšete
(najboljše z znamko Suppančič),
normalno perilo,
nogovice,
robce itd.
priporoča 901 3
Karol Recknagel,
Mestni trg št. 24.

Stajerska
KISLA VODA Templjevo Styria-vrelec
SVETOŠLAVNA.
Krepčevalna pijača. Neprekošana zdravilna voda.

Glavna zaloga
za **Kranjsko:**
Mihael Kastner
v Ljubljani. 259 52-49

Kostanj in goriška vina
prodaja po nizkih cenah 921 4-4
„Kmetijsko društvo v Šempetru pri Gorici“.

Velika loterija za vojake-invalide Zadnji mesec.
z dobitki v zlatu in srebru.
Glavni dobitok **60.000** kron
v gotovini z 20% odbitka.
Srečke za invalide po 1 krono
priporoča **J. C. Mayer** v Ljubljani. 118 7

Dunajska borza.

Dne 24. oktobra.		20 mark		23-55	
Skupni državni dolg v notah	96 55	20 frankov (napoleonor)		19 21	
Skupni državni dolg v srebru	96 30	Italijanski bankovci		90 40	
Avstrijska zlata renta 4%	114 15	C. kr. cekini		11 36	
Avstrijska kronrska renta 4%, 200 kron	97 35	Dne 23. oktobra.			
Ogerska zlata renta 4%	113 70	3 2% državne srečke l. 1853. 250 gld.		170 —	
Ogerska kronrska renta 4%, 200	90 —	5% državne srečke l. 1860. 100 gld.		160 —	
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1700 —	Državne srečke l. 1864. 100 gld.		197 —	
Kreditne delnice, 160 gld.	646 75	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron		93 10	
London vista	240 77	Tisne srečke 4%, 100 gld.		—	
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117 75	Dunavske vravnjavne srečke 5%		251 25	

Dunavsko vravnjavno posojilo l. 1878	106 —	Salmovs srečke, 40 gld.	170 —
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	93 75	St. Gmóis srečke, 40 gld.	198 —
Prijoritete obveznice državne železnice	—	Waldsteinove srečke, 20 gld.	—
južne železnice 5%	321 75	Ljubljanske srečke	50 —
južne železnice 5%	119 25	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	268 —
dolenjskih železnice 4%	99 50	Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v.	6060 —
Kreditne srečke, 100 gld.	390 —	Akcije tržaškega Lloydja 500 gld.	778 —
5% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	350 —	Akcije južne železnice, 200 gld. ar.	197 25
Avstrijskega rubečega križa srečke, 10 gld.	42 25	Splošna avstrijska stavbinska družba	151 —
Ogerskega	5 —	Montanska družba avstr. plan.	409 —
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld.	12 15	Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	452 —
Rudolfove srečke, 10 gld.	60 —	Papirnih rubljev 100	255 —

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zube pri žrebanjih, pri izžrebanju
najmanjšega dobitka. — **Promese** za vsako žrebanje.
Kulobina izvršitev naročil na borzi.
Menjarnična delniška družba
„M E R C U R“
l. Wallzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.
Pojasnita v vseh gospodarskih in finančnih stvarih,
potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih
papirjev in vsotni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.